

Turētājbankas pārraudzības funkcija un sadarbība ar uzraugu: gaidas, principi un labā prakse

Šis materiāls ir izstrādāts, lai veicinātu vienotu izpratni par turētājbankas pārraudzības funkcijas mērķi, saturu un kvalitatīvas īstenošanas principiem, kā arī skaidrotu uzrauga gaidas attiecībā uz šīs funkcijas izpildi.

Materiāls veidots kā metodisks atbalsts turētājbankas pārraudzības funkcijas īstenošanai, akcentējot riskos balstītu pieeju, profesionāla sprieduma izmantošanu un pārraudzības kvalitāti. Tajā ir uzsvērts ne tikai tas, kādas kontroles turētājbankai jāveic, bet arī to nozīme ieguldītāju aizsardzībā. Kontrolēm jāpalīdz savlaicīgi identificēt un mazināt riskus, tādējādi nodrošinot efektīvu ieguldītāju interešu aizsardzību.

Saturs

Turētājbankas loma uzraudzības ekosistēmā	3
Turētājbankas pārraudzības funkcijas nozīme uzraudzības sistēmā	4
Turētājbankas pārraudzības funkcijas organizēšanas principi	5
1. Neatkarīga pārraudzība	5
2. Riskos balstīta pieeja	5
3. Efektīva pārvaldība un profesionāls spriedums	6
4. Atbildīga sadarbība ar Latvijas Banku	6
5. Pārraudzības funkcijas attīstība	6
Riskos balstīta pārraudzības procesa īstenošana	7
1. Kāda pārlicība ir nepieciešama?	7
2. Kas var liegt iegūt šo pārlicību?	8
3. Kādi pierādījumi ir nepieciešami?	8
4. Vai iegūtie pierādījumi ir pietiekami?	8
5. Ko pierādījumi liecina par kontroles vidi?	8
6. Vai ir iegūta pamatota pārlicība?	8
7. Vai secinājumu var aizstāvēt?	9
Turētājbankas ikgadējais pārraudzības novērtējums	10
1. Pārraudzības pieejas izvērtējums	10
2. Pārvaldnieka kontroles vides novērtējums	10
3. Neatkarības nodrošināšanas aspekti	11
4. Eskalācija un sadarbība ar Latvijas Banku	11
5. Kopējais profesionālais vērtējums	11

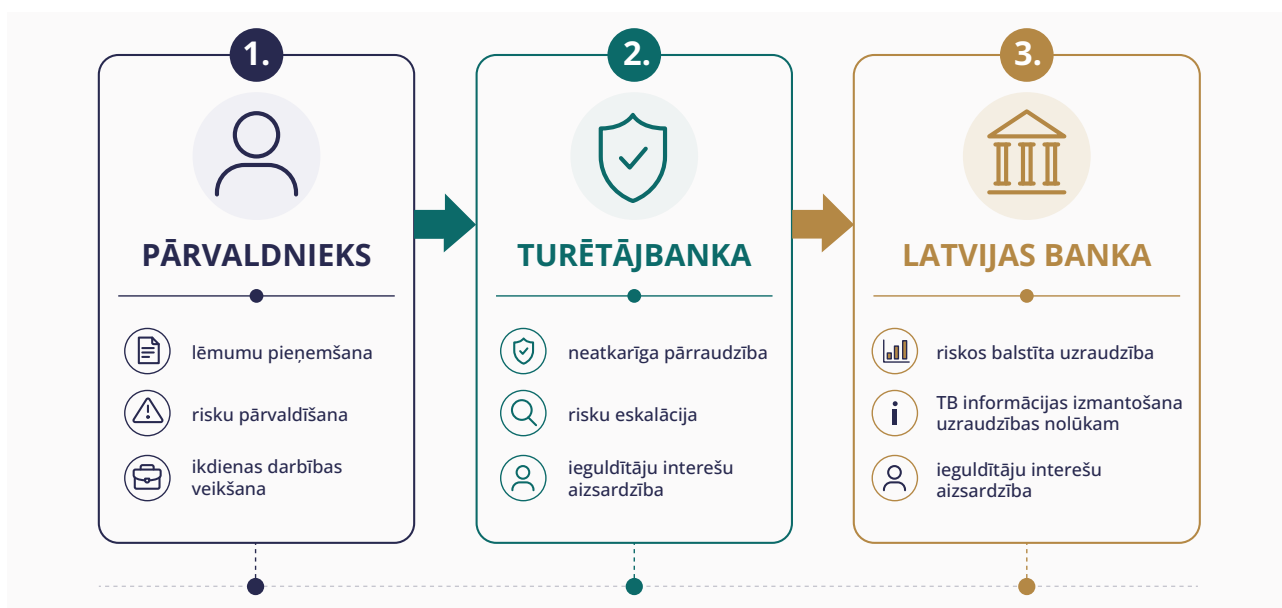
Turētājbankas loma uzraudzības ekosistēmā

Turētājbanka (TB) ir neatņemams kolektīvo ieguldījumu sistēmas dalībnieks, kura pienākumus nosaka Eiropas Savienības un Latvijas normatīvie akti. Tās uzdevums ir ne tikai nodrošināt ieguldījumu fonda, ieguldījumu plāna vai pensiju plāna (turpmāk – fonds) aktīvu drošu glabāšanu un uzraudzīt naudas plūsmu, bet arī neatkarīgi pārraudzīt pārvaldnieka darbību.

Lai nodrošinātu efektīvu ieguldītāju aizsardzību, turētājbankai savi pienākumi jāveic neatkarīgi no pārvaldnieka komerciālajām interesēm. Ja turētājbanka un pārvaldnieks ietilpst vienā finanšu grupā, īpaši svarīgi ir nodrošināt efektīvu interešu konfliktu pārvaldību un pārraudzības funkcijas neatkarību.

Pārvaldnieks pieņem ieguldījumu lēmumus, pārvalda riskus un ir atbildīgs par fondu ikdienas darbību un tās rezultātiem.

Turētājbanka nodrošina neatkarīgu pārraudzību, pārliecinoties, ka pārvaldnieka darbība atbilst normatīvajiem aktiem, fonda dokumentiem un ieguldītāju interesēm.

Turētājbanka saglabā atbildību par glabāšanā nodotajiem finanšu instrumentiem arī tad, ja glabāšanas funkcija ir deleģēta citai personai. Tās pienākums ir savlaicīgi identificēt būtiskas neatbilstības un normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos nodrošināt to eskalāciju.

Efektīva ieguldītāju aizsardzība balstās uz skaidri sadalītu atbildības un kontroles sistēmu, kurā katrai iesaistītajai pusei ir sava loma.

Savukārt, Latvijas Banka īsteno nepārtrauktu, riskos balstītu uzraudzību, izmantojot dažādus informācijas avotus, tostarp turētājbankas pārraudzības rezultātus. Tie papildina Latvijas Bankas rīcībā esošo informāciju, palīdz savlaicīgi identificēt un novērtēt riskus, kā arī noteikt uzraudzības prioritātes un piemērot atbilstošus uzraudzības pasākumus.

Šāds pienākumu un atbildības sadalījums ļauj katrai iesaistītajai pusei pilnvērtīgi īstenot savu kompetenci un vienlaikus veido efektīvu uzraudzības sistēmu, kas stiprina ieguldītāju aizsardzību.

Turētājbankas pārraudzības funkcijas nozīme uzraudzības sistēmā

Turētājbankas pārraudzības funkcija ir viens no nozīmīgākajiem ieguldītāju aizsardzības mehānismiem un būtisks uzraudzības sistēmas elements. Turētājbanka neatkarīgi un nepārtraukti pārbauda pārvaldnieka darbību un fonda aktīvu pārvaldības procesa atbilstību normatīvo aktu prasībām, fonda darbības noteikumiem un ieguldītāju interesēm. Šāda pārraudzība ļauj savlaicīgi identificēt būtiskas neatbilstības, izvērtēt to iespējamo ietekmi uz fonda darbību un ieguldītāju interesēm, kā arī nepieciešamības gadījumā nodrošināt to savlaicīgu eskalāciju.

Turētājbankas sniegtā informācija papildina Latvijas Bankas riskos balstīto uzraudzību, dodot Latvijas Bankai iespēju gūt papildu pārliecību par pārvaldnieka darbības atbilstību normatīvajām prasībām un ļaujot savlaicīgi reaģēt uz būtiskiem riskiem.

Turētājbankas pārraudzības funkcija papildina Latvijas Bankas uzraudzību vairākos būtiskos aspektos:

Turētājbankas pārraudzības funkcija veido būtisku saikni starp pārvaldnieka ikdienas darbību un Latvijas Bankas uzraudzību, stiprinot ieguldītāju aizsardzību un uzraudzības sistēmas efektivitāti.

Turētājbankas pārraudzības funkcijas organizēšanas principi

Lai pārraudzības funkcija efektīvi nodrošinātu ieguldītāju interešu aizsardzību, tai jābūt neatkarīgai, konsekventai un riskos balstītai. Tas ļauj savlaicīgi identificēt būtiskos riskus un koncentrēt pārraudzību uz jomām, kurās iespējama lielākā ietekme uz fonda aktīviem, ieguldītāju interesēm vai normatīvo aktu prasību ievērošanu.

Latvijas Banka sagaida, ka turētājbankas pārraudzības funkcija tiek organizēta, ievērojot šādus principus

1.

Neatkarīga

Istenota neatkarīgi no komerciālajām interesēm un sadarbības

2.

Riskos balstīta

balstīta uz riska profila izvērtējumu un pielāgota riska būtiskumam

3.

Profesionāla un efektīva

balstīta uz pierādījumiem, profesionālu spriedumu un efektīvu iekšējo kontroli

4.

Atbildīga

savlaicīga eskalācija un atklāta sadarbība ar Latvijas Banku

5.

Pielāgoties spējīga

spēja pielāgoties izmaiņām, jauniem riskiem un normatīvajām prasībām

1. Neatkarīga pārraudzība

Turētājbankas pārraudzības funkcija ir jāīsteno neatkarīgi no pārvaldnieka komerciālajām interesēm un ikdienas sadarbības. Pārraudzības secinājumiem jābalstās uz objektīviem pierādījumiem un profesionālu spriedumu, ņemot vērā identificēto risku būtiskumu.

Ja turētājbanka un pārvaldnieks ietilpst vienā finanšu grupā, tai jānodrošina efektīva interešu konfliktu identificēšana, pārvaldība un dokumentēšana, lai saglabātu pārraudzības funkcijas objektivitāti un uzticamību.

2. Riskos balstīta pieeja

Pārraudzības intensitātei jābūt samērojamai ar pārvaldnieka darbības risku profilu, ieguldījumu stratēģiju un darbības sarežģītību. Jo augstāki ir ar pārvaldnieka darbību saistītie riski, jo padziļinātākai

jābūt pārraudzībai. Piemēram, lielāka uzmanība parasti nepieciešama gadījumos, kad tiek veikti ieguldījumi sarežģītos finanšu instrumentos, izmantoti ārpakalpojumi, notikušas būtiskas izmaiņas darbības modelī vai strauji pieaugusi pārvaldīto aktīvu vērtība.

Kontroles apjomam un intensitātei jāatbilst identificēto risku būtībai un to iespējamajai ietekmei. Tas nozīmē, ka galvenā uzmanība pievēršama tām jomām, kurās iespējamās neatbilstības var būtiski ietekmēt fonda aktīvus, ieguldītāju intereses vai normatīvo aktu prasību ievērošanu. Savukārt, zemāka riska jomās var būt pietiekama retāka vai mazāk detalizēta kontrole.

Pārraudzības pieeja nav statiska. Tā ir regulāri jāpārskata, ņemot vērā izmaiņas pārvaldnieka darbībā, piemēram, ja tiek ieviesti jauni ieguldījumu produkti, mainīta ieguldījumu stratēģija, piesaistīti jauni ārpakalpojumu sniedzēji vai notikušas būtiskas

organizatoriskas pārmaiņas. Pārraudzības pieeja ir jāpārskata arī tad, ja mainās normatīvais regulējums vai tirgus apstākļi.

Turētājbankai ir jāvērtē ne tikai konstatētās neatbilstības, bet arī to pamatcēloņi, atkārtošanās tendence un iespējamā ietekme uz pārvaldnieka iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti kopumā.

3. Efektīva pārvaldība un profesionāls spriedums

Pārraudzības funkcijas kvalitāte ir cieši saistīta ar pašas turētājbankas pārvaldības kvalitāti. To nosaka skaidrs pienākumu sadalījums, pietiekami resursi, atbilstoša darbinieku kompetence un efektīva iekšējās kontroles sistēma.

Pārraudzības kvalitāti nenosaka tikai veikto pārbaūžu skaits vai apjoms. Ne mazāk svarīga ir turētājbankas spēja izmantot profesionālu spriedumu, izvērtējot konstatēto nepilnību būtību, cēloņsakarības un iespējamo ietekmi. Tas ļauj savlaicīgi identificēt sistēmiskas problēmas, nevis tikai atsevišķus pārkāpumus.

Formāla normatīvo prasību ievērošana pati par sevi vēl nenozīmē, ka riski tiek pienācīgi pārvaldīti. Būtiski pārkāpumi finanšu tirgū parasti neveidojas pēkšņi. Par tiem bieži liecina agrīni signāli — atkārtoti izņēmumi, virspusēji vai nepietiekami pamatoti skaidrojumi, procesu novirzes vai formāli īstenotas iekšējās kontroles. Turētājbankas būtiskākā pievienotā vērtība ir spēja šos signālus savlaicīgi pamanīt, izvērtēt kopsakarībās un atbilstoši rīkoties.

Par pārraudzības funkcijas briedumu liecina turētājbankas spēja ikdienā atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- **Vai mums ir skaidra izpratne par risku, kuru konkrētā kontrole mazina?**
- **Vai mūsu secinājumi balstās pietiekamos un objektīvos pierādījumos?**
- **Vai spējam atšķirt atsevišķu operacionālu kļūdu no sistēmiskas problēmas?**
- **Vai nepieciešamības gadījumā esam gatavi profesionāli apšaubīt pārvaldnieka sniegtos skaidrojumus un veikt padziļinātu izpēti?**
- **Vai mūsu dokumentācija ļauj kompetentai neatkarīgai personai skaidri izsekot pieņemtā lēmuma pamatojumam?**

Pārraudzības mērķis nav pierādīt, ka viss ir kārtībā. Tā mērķis ir iegūt pamatotu, objektīvu un neatkarīgu pārlicību, ka būtiskie riski ir identificēti, izvērtēti un tiem tiek piemēroti atbilstoši risinājumi.

Ja šādu pārlicību nav iespējams iegūt, turētājbankai nav jāpaļaujas uz nepietiekami pamatotiem skaidrojumiem vai pieņēmumiem. Tās pienākums ir turpināt izpēti, pieprasīt papildu pierādījumus vai eskalēt šo jautājumu tiesību aktos noteiktajā kārtībā.

4. Atbildīga sadarbība ar Latvijas Banku

Turētājbankai jānodrošina skaidra kārtība būtisku risku un neatbilstību identificēšanai, dokumentēšanai, iekšējai eskalācijai un komunikācijai ar pārvaldnieku un Latvijas Banku. Lai nodrošinātu konsekventu rīcību, dokumentētu eskalācijas kārtību ieteicams uzturēt, nosakot būtiskuma kritērijus, atbildīgās personas, lēmumu pieņemšanas procesu un komunikācijas kārtību ar pārvaldnieku un Latvijas Banku.

Ja konstatētās neatbilstības netiek savlaicīgi novērstas vai rada būtisku risku fondam vai ieguldītāju interesēm, turētājbankai bez nepamatotas kavēšanās jāinformē Latvijas Banka un jāsniedz visa informācija, kas nepieciešama riska izvērtēšanai un turpmāko uzraudzības pasākumu plānošanai.

5. Pārraudzības funkcijas attīstība

Turētājbankas pārraudzības funkcija attīstās līdz ar finanšu tirgu un normatīvā regulējuma izmaiņām. Papildus tradicionālajām pārraudzības jomām arvien lielāka nozīme tiek piešķirta ilgtspējas risku izvērtēšanai.

Ja fonda ieguldījumu politika paredz ilgtspējas mērķus vai citus ar vides, sociālajiem un pārvaldības faktoriem saistītus nosacījumus, turētājbankai savas pārraudzības ietvaros jāizvērtē, vai pārvaldnieka procesi nodrošina šo prasību ievērošanu un vai ieguldījumu darbība atbilst fonda deklarētajiem mērķiem.

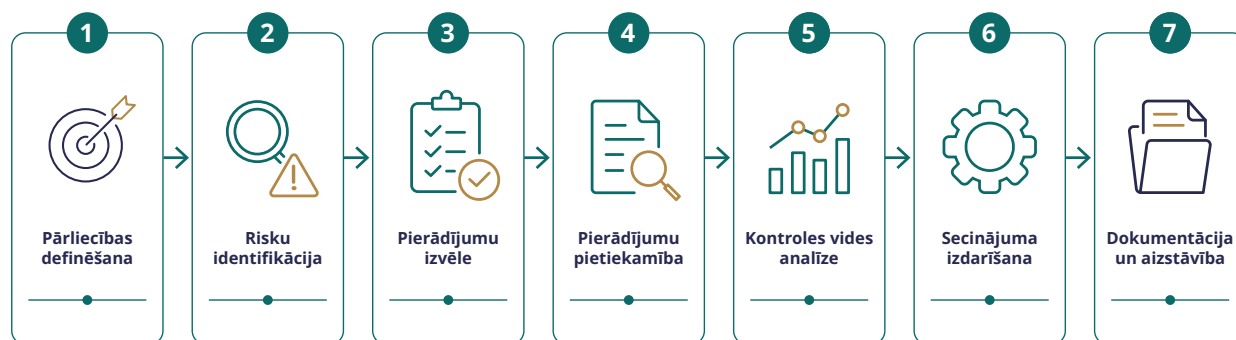
Vienlaikus turētājbankai regulāri jāizvērtē arī savu kontroles mehānismu atbilstība jaunajām normatīvajām prasībām un finanšu tirgus attīstībai.

Riskos balstīta pārraudzības procesa īstenošana

Turētājbankas pārraudzības mērķis nav pārbaūžu skaits vai konstatēto neatbilstību apjoms, bet gan būtiskāko risku savlaicīga identificēšana un novēršana. Tās uzdevums ir iegūt pamatotu pārliecību, ka būtiskākie riski ir saprasti, pienācīgi izvērtēti un netiek atstāti bez atbilstošas rīcības. Tikai šādā veidā pārraudzība sniedz reālu pievienoto vērtību fonda aktīvu un ieguldītāju interešu aizsardzībā.

Riskos balstīta pārraudzība nozīmē, ka pārraudzības apjoms, intensitāte un izmantotās metodes ir samērojamas ar konkrētā riska būtiskumu. Augsta būtiskuma riskiem ir nepieciešama padziļinātā pārbaude, plašāks pierādījumu apjoms un augstāka pārliecības pakāpe, lai turētājbanka varētu izdarīt pamatotu secinājumu.

Tāpēc pārraudzības kvalitāti raksturo turētājbankas spēja pierādīt, ka tās secinājumi balstās uz pietiekamiem, objektīviem un pārbaudāmiem pierādījumiem.

Lai veicinātu vienotu pieeju, Latvijas Banka iesaka pārraudzības procesu organizēt pēc šādas loģikas.

1. Kāda pārliecība ir nepieciešama?

Pirms pārraudzības darbību uzsākšanas turētājbankai jānosaka, par ko tai konkrētajā gadījumā jāiegūst pamatota pārliecība.

Mērķi nevajadzētu formulēt tikai kā normatīvas prasības izpildes pārbaudi. Tam jābūt sasaistītam ar konkrētu risku un tā iespējamo ietekmi uz fondu vai ieguldītājiem.

Šajā posmā turētājbanka noskaidro, uz kādu jautājumu pārraudzībai jāsniedz atbilde, piemēram:

- vai konkrētais risks tiek pienācīgi pārvaldīts;

No turētājbankas skatpunkta tas nozīmē, ka pārraudzības rezultātā ir iegūta pietiekama pārliecība, ka risks ir identificēts un pienācīgi novērtēts, un pārvaldnieks ir ieviesis riska būtiskumam atbilstošus

kontroles pasākumus, tie darbojas efektīvi praksē un atlikušais risks ir pieņemamā līmenī, neradot nepamatotu apdraudējumu fondam vai ieguldītāju interesēm.

- vai pārvaldnieka kontroles darbojas efektīvi;

Tas nozīmē, ka turētājbanka vērtē, vai pārvaldnieka ieviestās kontroles praksē darbojas efektīvi, proti, vai tās tiek īstenotas noteiktajā kārtībā, savlaicīgi identificē un mazina riskus, nodrošina būtisku neatbilstību atklāšanu un novēršanu, ir pienācīgi dokumentētas un veicina normatīvo aktu un fonda darbības noteikumu ievērošanu.

- vai pārvaldnieka rīcība atbilst fonda dokumentiem un ieguldītāju interesēm.

Tas nozīmē, ka turētājbanka vērtē, vai pārvaldnieka pieņemtie lēmumi un veiktās darbības atbilst fonda

dokumentos noteiktajai ieguldījumu politikai, ierobežojumiem un citiem nosacījumiem, kā arī nodrošina godīgu un vienlīdzīgu attieksmi pret ieguldītājiem un viņu interešu aizsardzību.

2. Kas var liegt iegūt šo pārliecību?

Lai secinātu, ka identificētais risks tiek pienācīgi pārvaldīts, turētājbankai vispirms jāidentificē apstākļi, kas var apdraudēt fonda aktīvus, ieguldītāju intereses vai normatīvo aktu prasību ievērošanu.

Turētājbanka vērtē ne tikai pašu risku, bet arī tā iespējamo ietekmi, iestāšanās iespējamību un apstākļus, kas var veicināt tā materializēšanos. Šis izvērtējums ļauj noteikt pārraudzības prioritātes un izvēlēties riskam atbilstošu pārraudzības pieeju.

Jo būtiskāks ir risks, jo padziļinātākai un mērķtiecīgākai jābūt pārraudzībai. Par būtisku uzskatāms risks, kura iespējamā ietekme uz fonda darbību, fonda aktīviem, ieguldītāju interesēm vai normatīvo aktu prasību ievērošanu ir tik nozīmīga, ka tam nepieciešama pastiprināta pārraudzības uzmanība un augstāka pārliecības pakāpe par to, ka risks tiek pienācīgi pārvaldīts.

3. Kādi pierādījumi ir nepieciešami?

Kad būtiskie riski ir identificēti, turētājbankai jānosaka, kādi objektīvi pierādījumi ir nepieciešami, lai novērtētu, vai pārvaldnieks ir ieviesis riskam atbilstošus kontroles pasākumus un vai tie praksē darbojas efektīvi. Pārbaudes mērķis nav tikai pārliecināties par kontroļu esamību, bet arī izvērtēt, vai tās ir atbilstošas identificētajam riskam, pietiekamas tā mazināšanai un efektīvi darbojas ikdienas praksē. Tikai uz šādiem objektīviem pierādījumiem var balstīt pamatotu secinājumu par to, ka risks tiek pienācīgi pārvaldīts.

Atkarībā no riska rakstura var izmantot dažādas pārbaudes metodes, piemēram:

- dokumentu analīzi;
- datu pārbaudi;
- neatkarīgus aprēķinus;
- izlases veida pārbaudes;
- procesu izvērtēšanu;
- kontroles atkārtotu izpildi;
- citus konkrētajam riskam piemērotus pārbaudes veidus.

Svarīgi ir nevis izmantot pēc iespējas vairāk metožu, bet izvēlēties tādas, kas dod pietiekamu un uzticamu pamatu secinājumam.

4. Vai iegūtie pierādījumi ir pietiekami?

Pārvaldnieka sniegtā informācija ir nozīmīgs informācijas avots, taču tā pati par sevi parasti nav pietiekams pamats secinājumam.

Turētājbankai jāvērtē, vai iegūtie pierādījumi ir pilnīgi, uzticami un savstarpēji saskanīgi. Ja informācija ir nepilnīga, pretrunīga vai balstīta tikai uz pārvaldnieka skaidrojumu, turētājbankai jāpieprasa papildu informācija vai jāveic papildu pārbaudes.

Profesionāla skepse šajā procesā nav neuzticēšanās pārvaldniekam. Tā ir neatkarīgas pārraudzības priekšnoteikums.

5. Ko pierādījumi liecina par kontroles vidi?

Ja tiek konstatēta neatbilstība, turētājbankai nevajadzētu aprobežoties tikai ar konkrētā gadījuma izvērtēšanu.

Jāvērtē, vai konstatētais:

- ir atsevišķs gadījums;
- atkārtojas;
- norāda uz kontroles nepilnībām;
- var liecināt par plašāku vai sistēmisku problēmu.

Īpaša uzmanība jāpievērš atkārtotām neatbilstībām, līdzīgām kļūdām dažādos procesos un trūkumiem, kas ilgstoši netiek novērsti. Šādos gadījumos būtiskākais jautājums nav tikai tas, kas noticis konkrētajā reizē, bet gan tas, ko šis gadījums pasaka par pārvaldnieka kontroles vidi kopumā.

6. Vai ir iegūta pamatota pārliecība?

Pamatojoties uz iegūtajiem pierādījumiem, turētājbankai jāizvērtē, vai konstatētās neatbilstības liecina par trūkumiem pārvaldnieka riska pārvaldībā, un jāizdara profesionāls secinājums par to, vai identificētais risks tiek pienācīgi pārvaldīts.

Ja šādu pārliecību nav iespējams iegūt, turētājbankai jālemj par turpmāko rīcību. Tas var nozīmēt papildu pārbaudes, papildu informācijas pieprasīšanu, pārbaudes apjoma paplašināšanu vai citu kontroles pasākumu izvērtēšanu.

Ja konstatētā neatbilstība var būtiski ietekmēt ieguldītāju intereses, liecina par sistēmiskiem trūkumiem pārvaldnieka iekšējās kontroles sistēmā vai netiek savlaicīgi novērsta, turētājbankai jāīsteno normatīvajos aktos paredzētie eskalācijas pasākumi un, ja nepieciešams, jāinformē Latvijas Banka.

Pārraudzība nebeidzas ar neatbilstības konstatēšanu. Turētājbankai jāvērtē arī pārvaldnieka plānotie korektīvie pasākumi un jāpārlicinās, ka identificētā riska ietekme faktiski tiek mazināta.

7. Vai secinājumu var aizstāvēt?

Pārraudzības process un pieņemtie secinājumi ir jādokumentē tā, lai tos varētu saprast arī kompetenta persona, kura pati nav piedalījies konkrētajā izvērtējumā.

Dokumentācijai jāparāda:

- kāds risks tika vērtēts;
- kāda pārlicība bija nepieciešama;
- kādi pierādījumi tika iegūti;
- kā šie pierādījumi tika izvērtēti;
- kāds secinājums tika izdarīts;
- kāda rīcība tika noteikta.

Pirms būtiska secinājuma apstiprināšanas turētājbankai būtu jāuzdod sev viens vienkāršs jautājums:

Vai neatkarīgs un pieredzējis speciālists, iepazīstoties tikai ar mūsu dokumentāciju un pierādījumiem, varētu saprast un pamatoti nonākt pie tā paša secinājuma?

Ja atbilde nav pārliecinoši apstiprinoša, secinājums vēl nav pietiekami pamatots. Šādā gadījumā jāvērtē, vai nepieciešami papildu pierādījumi, plašāka analīze vai skaidrāka dokumentācija.

Turētājbankas ikgadējais pārraudzības novērtējums

Ikgadējais pārraudzības novērtējums apkopo gada laikā gūtos secinājumus par pārvaldnieka darbību un sniedz Latvijas Bankai neatkarīgu profesionālu vērtējumu par pārvaldnieka kontroles vidi, identificētajiem riskiem un to attīstības tendencēm.

PĀRRAUDZĪBAS PIEEJA

Kā risku izvērtējums ietekmēja gada plānu?

KONTROLES VIDE

Vai pārvaldnieka iekšējā kontrole reāli strādā praksē?

BŪTISKĀKIE SECINĀJUMI

Atklātās nepilnības un ieviešanas rīcības.

JAUNIE RISKI

Kādi jauni riski pieaug?
(Uzsvars uz ESG un aktīvu glabāšanas deleģēšanu).

NEATKARĪBA

Kā tika pārvaldīti interešu konflikti (paši grupas ietvaros)?

KOPĒJAIS VĒRTĒJUMS

Skaidrs secinājums – vai pārvaldniekam nākamgad nepieciešama pastiprināta Latvijas Bankas uzmanība?

Novērtējuma mērķis nav uzskaitīt gada laikā veiktās pārbaudes vai konstatētās neatbilstības. Tā uzdevums ir parādīt, kādu pārliecību turētājbanka ir guvusi, īstenojot pārraudzības funkciju, un uz kādiem pierādījumiem šī pārliecība balstās.

Lai novērtējums sniegtu Latvijas Bankai pievienoto vērtību un papildinātu tās riskos balstīto uzraudzību, tajā būtu vēlams ietvert vismaz šādu informāciju.

1. Pārraudzības pieejas izvērtējums

Pārraudzības pieejas izvērtējums atspoguļo, kā gada laikā veiktās izmaiņas pārvaldnieka vai fonda riska profilā ietekmēja turētājbankas pārraudzības plānu, kontroles intensitāti un izvēlētas pārbaudes metodes. Vienlaikus tiek izvērtēts, vai īstenotā pārraudzības pieeja bija atbilstoša identificētajiem riskiem, īpašu uzmanību pievēršot:

- pārvaldnieka kontroles vides efektivitātei;
- būtiskiem identificētajiem riskiem;
- atkārtotām vai sistēmiskām neatbilstībām;
- īstenoto korektīvo pasākumu efektivitātei.

2. Pārvaldnieka kontroles vides novērtējums

Kontroles vides novērtējums ir vērtējums par to, vai pārvaldnieka iekšējās kontroles sistēma nodrošina savlaicīgu risku identificēšanu un novēršanu, kā arī vai konstatētās neatbilstības liecina par atsevišķām kļūdām vai sistēmiskām nepilnībām. Vērtējot kontroles vidi, jāraksturo tie aspekti, kuri pārskata periodā kļuvuši nozīmīgāki un potenciāli rada austāka riska potenciālu, piemēram:

- jauni ieguldījumu veidi vai stratēģijas;
- vides, sociālie un pārvaldības aspekti;

- aktīvu glabāšanas deleģēšana;
- citi riski, kas var ietekmēt pārvaldnieka darbību vai ieguldītāju intereses.

3. Neatkarības nodrošināšanas aspekti

Ja turētājbanka un pārvaldnieks ietilpst vienā finanšu grupā, tad ieteicams pievienot aprakstu par to, kā tiek nodrošināta pārraudzības funkcijas neatkarība un pārvaldīti interešu konflikti.

4. Eskalācija un sadarbība ar Latvijas Banku

Informācija par būtiskām neatbilstībām, veiktajām eskalācijas darbībām un pārvaldnieka reakciju uz konstatētajiem trūkumiem.

Ja pārskata periodā būtiskas neatbilstības nav konstatētas, būtu lietderīgi īsi raksturot pārraudzības darbības, kas ļāvušas gūt pamatotu pārliecību par pārvaldnieka darbības atbilstību.

5. Kopējais profesionālais vērtējums

Noslēgumā būtu jāsniedz skaidrs secinājums par:

- **pārvaldnieka kontroles vides kvalitāti;**
- **risku pārvaldības efektivitāti;**
- **būtisko risku attīstības tendencēm;**
- **jautājumiem, kuriem nākamajā uzraudzības periodā būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība.**

Ilgadējam novērtējumam būtu jāatspoguļo ne tikai konstatētie fakti, bet arī turētājbankas profesionālais spriedums par to nozīmi.

Latvijas Banka īpaši novērtē neatkarīgus un argumentētus secinājumus par to, vai pārvaldnieka kontroles vide praksē darbojas efektīvi, vai identificētie riski tiek pienācīgi pārvaldīti un vai pastāv apstākļi, kas var prasīt pastiprinātu uzraudzības uzmanību.